Opvallende waarnemingen 1e kwartaal 2008

Peter Spierenburg

Mistig Nieuwjaar
Langzamerhand begint het traditie te worden onder Noordwijkse vogelaars om elkaar 1 januari te ontmoeten in de zeetrekhut. Begon 2007 stormachtig, het nieuwe jaar van 2008 werd ingeluid met mist. Wellicht mede vanwege het overvloedig afgestoken vuurwerk keken de waarnemers in een dichte mist. Nu hoeft dat voor zeetrek niet altijd slecht te zijn. Eenden worden juist bij mistig weer vaak in grote aantallen gezien. Maar aanvankelijk leek er dit keer niets te zien. In de dichte mist werd wel een Grote Burgemeester opgemerkt, een goede start van het jaar. Maar toen de mist iets optrok waren daar inderdaad eenden, ganzen en een mooie groep Kleine Zwanen. Nog weer wat later bleek dat er vele honderden Smienten op zee dreven. Het vuurwerk had deze vogels blijkbaar uit de polders opgejaagd en doen uitwijken naar groot water.

Grauwe Ganzen foto: Jan Hendriks

Ganzen aan de grond
Overtrekkende groepen ganzen zijn een bekend beeld boven Noordwijk. Maar van oudsher komen ze in ons waarnemingsgebied nauwelijks aan de grond. De laatste jaren lijkt dat wat meer te gebeuren. Waarschijnlijk heeft dit alles te maken met de groei van de ganzenpopulaties in Nederland. In onze regio overwinteren rond de Kagerplassen inmiddels vele honderden ganzen, met een variatie aan soorten waarvoor je vroeger naar Zeeland of naar Friesland moest. In januari waren er net buiten ons werkgebied in de Boekhorstpolder bij Voorhout verschillende soorten ganzen te bewonderen. Naast de inmiddels gewone verschijning van Grauwe Gans en Canadese Gans, liepen er ook een aantal Brandganzen, Toendrarietganzen en Kleine Rietganzen. Bijzonder was de Taigarietgans die er tussen zat. Deze soort is zeldzaam in West-Nederland en trok dan ook enige belangstelling. De Fagelbrug werd ineens een plek om andere vogelaars te ontmoeten. De determinatie van Taigarietganzen is vaak lastig, maar in dit geval ging het om een 'klassieke', waarschijnlijk Scandinavische vogel: groot van formaat en een relatief lange snavel met veel geel. Op 6 februari werd de groep Toendrarietganzen, inclusief de Taiga ook gezien in de weilanden bij de Fagelsloot. De eerste waarneming van een Taigarietgans in ons waarnemingsgebied sinds de legendarische strenge winter van 1978/79.

Dwerggors foto: Jan Hendriks

Dwerggors terug
Een andere publiekstrekker was de Dwerggors, die voor de derde achtereenvolgende winter opdook op het braakliggende bedrijventerrein van 's-Gravendijck. Ook andere overwinteraars voelden zich hier thuis. Zo was er een groep van 30 Boomleeuweriken aanwezig en hielden er zich twee Roodborsttapuiten op in een ruiger deel van het gebied. Langs de centrale sloot werden tot drie Grote Gele Kwikstaarten gezien en af en toe een Witgat. Bokjes werden maar een enkele keer gezien en Wintertalingen helemaal niet. Met het bouwrijp maken zijn de kleine slootjes en natte delen van het terrein inmiddels verdwenen.

Zachte winter
De zachte winter stelde de meeste vogels voor weinig problemen. IJsvogels bleven op veel plekken aanwezig. Ook na de korte vorstperiode in december hielden zich nog minimaal 10 overwinteraars op in ons waarnemingsgebied. Zwartkop, Tjiftjaf en Roodborstapuit kunnen we

inmiddels tot de vaste overwinteraars rekenen. Hoge temperaturen in januari wekten zelfs een Gewone Pad (19 januari) en een Dagpauwoog (22 januari) extreem vroeg uit hun winterslaap. De maand maart was juist weer koud, met bijna winterse paasdagen. Er waren dan ook weinig vroege aankomsten van zomergasten, maar wel de vroegste Boompieper voor ons waarnemingsgebied ooit: zingend in de Amsterdamse Waterleidingsduinen op 14 maart.

Grutto foto: Jan Hendriks

Wachten op de Grutto's

Na aankomst uit de overwinteringsgebieden in Afrika houden Grutto's zich eerst een periode in groepen op in de buurt van het broedgebied. Na verlopen van tijd vallen de groepen uiteen en bezetten de broedparen een territorium. In het verleden waren er ook in de Elsgeesterpolder en Polder Hoogeweg dergelijke concentraties te zien. Vooral de omgeving van de molen bij Noordwijkerhoek en de zuidwesthoek van Polder Hoogeweg waren favoriet. We zien die concentraties nu nauwelijks meer, een teken dat de gruttostand in de regio een flinke veer heeft moeten laten. Dit voorjaar moesten we dan ook lang wachten op de eerste Grutto's. Terwijl er op bekende plekken als Starrevaart en het landje van Geijsel al weken groepen Grutto's aanwezig waren, zagen we hier de eerste pas op 2 maart.

Werkzaamheden in het plas-drasgebied De Watersnip.

Opvallend was dat de eerste vogels zich meteen vestigden op de vaste plekken in de polders waar ze broeden. De stap van het voorverzamelen wordt bij ons tegenwoordig blijkbaar overgeslagen.

Watersnippen foto: Jan Hendriks

Eerste vogels in De Watersnip

In de loop van januari zijn de werkzaamheden voltooid in het nieuwe natuurgebiedje De Watersnip. Dit is een plas-dras terrein langs de Maandagse Wetering waar voorheen de vogeltoren stond. Het gebiedje is aangelegd als compensatie voor natuurwaarden die verloren zijn gegaan bij de aanleg van het bedrijventerrein Klei-Oost. De hoop is dat vooral steltlopers het gebiedje zullen vinden. In de eerste maanden van het jaar hebben de eerste zich aangediend: Kievit, Witgat en jawel ook een keer een flinke groep Watersnippen. Tegenover het gebiedje, aan de andere kant van de Maandagse Wetering ligt een oeverwal die vanouds wordt gebruikt door rustende meeuwen, steltlopers en Aalscholvers. Het plas-drasgebied geeft ook hieraan duidelijk weer een nieuwe impuls. Met name meeuwen hebben de plek herondekt. Concentraties vogels trekken weer andere vogels aan, dus de eerste tekenen zijn hoopvol. Zeker de moeite waard om vanaf de nieuwe kijkheuvel de ontwikkeling van het gebiedje in de gaten te houden.